

Berengeur internationaal aanpakken

Castratie is vanwege dierenwelzijn geen gewenste ingreep bij varkens. Maar als beren niet gecastreerd worden, bestaat de kans dat consumenten bij varkensvlees een berengeur waarnemen. Internationaal werken onderzoekers samen om die kans te verkleinen. Ook Wageningen UR draagt zijn steentje bij.

Gé Backus
LEI Wageningen UR

Veel supermarkten geven aan – hetzij nu, hetzij in de nabije toekomst – geen vlees meer te accepteren van gecastreerde beren. Maatschappelijke organisaties en wetenschappelijke testen voeden die wens van de retail. Bovendien is in de Verklaring van Noordwijk vermeld dat marktpartijen uiterlijk 2015 volledig gestopt willen zijn met castreren. Varkenshouders hebben geen problemen met het stoppen van deze extra handeling op hun bedrijven, maar de vleesindustrie wijst op het risico: het ontstaan van berengeur aan het vlees van ongestreerde biggen. De consument wil vlees zonder berengeur. We praten hier dus over een marktacceptatieprobleem. Onderzoekers in Nederland, België, Duitsland, Denemarken en Zwitserland werken samen om uiterlijk in 2015 berengeur onder controle te hebben. In Nederland stuurt Gé Backus van LEI Wageningen UR het onderzoek aan.

Twee markten, twee sporen

Bij het produceren van varkensvlees hebben we in Nederland met twee markten te maken: de Nederlandse en de buitenlandse. “En die denken verschillend over de risico’s van berengeur”, weet Backus. “In Duitsland, waar een belangrijk deel van het in Nederland geproduceerde varkensvlees naartoe gaat, wordt berenvlees nog niet algemeen geaccepteerd. Tot nu toe waren Nederland, België en Zwitserland de landen die het meest voorop liepen met het willen stoppen met castreren. Langzamerhand gaat dit nu ook in Duitsland en Denemarken spelen.” Het houdt in dat de buitenlandse afzetmarkt vooral ook geïnformeerd dient te worden over de condities waaronder berenvlees zonder problemen kan worden afgezet. Mede daarom is er een interna-

tionaal platform waarbij naast Nederland, Duitsland, Denemarken en België, in de nabije toekomst waarschijnlijk ook Frankrijk en Spanje zullen aansluiten. “In dat platform leren we van elkaar, houden we elkaar op de hoogte van onderzoek.” Ook in dit platform komen verschillen tussen landen naar voren, vertelt Backus. “Nederland heeft één gezamenlijk programma waar het aan werkt, terwijl het onderzoek in andere landen nogal eens versnipperd over de verschillende instituten plaatsvindt en dus minder georganiseerd is.” Verschillen daargelaten, de insteek van de samenwerking op het gebied van berengeur is voor alle landen gelijk. Backus: “We onderzoeken twee sporen. Ten eerste bekijken we in hoeverre preventieve maatregelen de kans op berengeur verkleinen. Ten tweede zoeken we de beste methode om berengeur aan de slachtlijn te detecteren. Beide sporen zijn nodig, omdat de preventieve maatregelen niet voor honderd procent sluitend zijn. Voor het percentage varkens met berengeur dat daarna nog overblijft, dat is misschien 1 of 2 procent, is detectie de enige weg om te voorkomen dat dit vlees in de voedselketen terecht komt.”

Berengeur voorkomen

Een van de preventieve maatregelen om berengeur te voorkomen, is fokkerij. “Dat werkt. Dat weten we ondertussen”, vertelt Backus. “Door middel van traditionele selectie zetten we families waar veel berengeur wordt waargenomen niet meer in. Maar ook DNA-technieken helpen in de fokkerij. Op chromosomen worden dan regio’s gezocht die een link hebben met de stoffen skatol en androstenon die een rol spelen bij het ontstaan van berengeur.” Een tweede preventieve maatregel wordt gezocht

in de voersamenstelling. “Of dat effect heeft, hopen we eind van dit jaar te weten, maar het lijkt erop van wel. Met name de aanwezigheid van goed verteerbare eiwitten en fermenteerbare koolhydraten heeft invloed op skatol. Op dit moment worden proeven gedaan om te weten te komen hoe groot de invloed is van de voersamenstelling op de aanwezigheid van skatol.” Tot slot wordt onderzoek verricht naar het management en de bedrijfsvoering bij het mesten van beren. “Beren zijn agressiever dan borgen, dus het is van belang om te weten hoe je het best sociale groepen kunt samenstellen. Het gescheiden houden van beren en zeugen speelt hierbij ook een rol. Verder speelt hygiëne mee. Des te minder de dieren in aanraking zijn gekomen met urine en mest, des te minder skatol zij aanmaken.”

Detectie: mensenwerk

Tot nu toe gebeurde de detectie van berengeur aan de slachtlijn met mensen. “In onderzoek hebben we mensen getraind en dat blijkt een accurate methode”, aldus Backus. Nog steeds lopen er testen waarin mensen verschillende soorten varkensvlees ruiken, bereiden en/of proeven. “Zo loopt er nu een thuistest, waarbij mensen het vlees zelf bereiden. Ruiken ze berengeur bij het bereiden en proeven ze het misschien niet? Zo willen we erachter komen hoe groot de kans is op een klacht.” Hoewel mensenwerk bij de detectie van berengeur een herhaalbare methode blijkt, wordt nu verder gezocht naar detectiemethoden in de slachterij. “Dus kijken we nu ook naar een geschikte technologie om berengeur op te sporen”, vertelt Backus.

Marc Jansen, directeur Centaal Bureau Levensmiddelenhandel

“Steeds meer supermarkten willen alleen nog varkensvlees aanbieden van dieren die niet gecastreerd zijn”, zegt Marc Jansen, directeur Consumentenzaken en Kwaliteit bij het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL). Ongeveer 20 van de 25 supermarkten hebben deze stap definitief gezet en het marktaandeel is nog veel groter. Ik denk dat zo’n 90 procent van de markt eerder dan in 2015 vlees van ongestreerde beren zal aanbieden.” Jansen vindt het onderzoek belangrijk, maar vindt het een taak van de sector zelf om te bepalen welk onderzoek zij nodig hebben om tot een volledige stop van castratie te komen. “Supermarkten hebben de keuze tenslotte al gemaakt.” Jansen waarschuwt dan ook dat het onderzoek niet moet leiden tot vertraging van de invoering van een volledige stop. “Het is duidelijk dat castratie moet stoppen, liefst ver voor 2015. Laten we hopen dat het onderzoek zich daarbij kan aansluiten.”

EINDE IN ZICHT

In de Verklaring van Noordwijk hebben marktpartijen vastgelegd uiterlijk 2015 volledig te willen stoppen met castreren

Foto: Geesje Rotgers

BERENGEUR-VRIJ

Uit recente bak- en braadtesten is gebleken dat het percentage beren met berengeur tussen 2 en 3 procent bedraagt.

Foto: Flickr

Contact

dr. ir. Gé Backus
T 0317-484 491
E ge.backus@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend Onderzoek in het kader van LNV-programma BO-12.02.002 Dierenwelzijn, projectnummer 012.